

KS. WOJCIECH MUELLER ^{a, @}

 0000-0002-1354-7190

^a Uniwersytet im. Adama Mickiewicza; Wydział Teologiczny, ul. Wieżowa 2/4, 61-111 Poznań, wielkopolskie, PL

[@] Wojciech.Mueller@WP.PL

LISTY KS. STANISŁAWA STREICHA W ŚWIETLE PROCESU BEATYFIKACYJNEGO

Słowa kluczowe: proces beatyfikacyjny, cenzor teolog, komisja historyczna, *Positio*.

Abstrakt: Celem niniejszego opracowania jest ukazanie znaczenia korespondencji księdza Stanisława Streicha z rodziną w jego procesie beatyfikacyjnym prowadzonym przez archidiecezję poznańską. Do źródeł podstawowych w badaniu okoliczności śmierci lubońskiego męczennika zaliczono zeznania świadków oraz oryginały dokumentów urzędowych, korespondencję kurialną, współczesne artykuły prasowe, które zostały zgromadzone w archiwach, a także korespondencję prywatną tj. siedemnaście listów, które w ciągu lat błogosławiony napisał do najbliższej rodziny oraz jeden list, który ks. Stanisław otrzymał od swego ojca Franciszka Streicha w roku 1930. Dostarcza ona cennych informacji na temat błogosławionego: charakterystycznych cech jego osobowości, a także sposobu przeżywania powołania na etapie życia seminaryjnego, wikariuszowskiego i dojrzałego kapłaństwa. Proces badawczy w artykule, oparty na hermeneutyce dokumentów osobistych, został przeprowadzony metodą analityczno-syntetyczną,

KS. WOJCIECH MUELLER (1977–); 2002, kapłan archidiecezji poznańskiej; 2002, mgr: teologia (UAM, Poznań); 2006, lic. nauk teologicznych: teologia duchowości (UAM, Poznań); 2011, dr nauk teologicznych: teologia duchowości (UAM, Poznań); 2023, dr hab. nauk teologicznych: teologia duchowości (UKSW, Warszawa); niezależny pracownik (2003–) Wydziału Teologicznego (UAM, Poznań); zainteresowania naukowe – badanie świętości kanonizacyjnych; członek (2024–) Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości; członek (2021–) Collegio dei postulatori w Rzymie; postulator w procesach beatyfikacyjnych: wyznawca – Czcigodny Sługa Boży ks. Aleksander Woźny; męczennik – Błogosławiony ks. Stanisław Streich.

która pozwoliła na wyciągnięcie konkluzji, a także udzielenie odpowiedzi na postawione pytania.

Sekcje: [Wstęp] > 1. Przedprocesowa faza dowodowa > 2. Listy ks. Stanisława Streicha w opinii cenzorów teologów > 3. Rodzinna korespondencja ks. Stanisława Streicha w *Summarium documentorum – Positio* > [Zakończenie].

Decyzja papieża Franciszka z 23 maja 2024 r. dotycząca promulgacji dekretu o męczeństwie ks. Stanisława Streicha, lubońskiego proboszcza zamordowanego 27 lutego 1938 r., napęłniła radością nie tylko archidiecezję poznańską, ale i cały Kościół katolicki w Polsce. Mamy oto kolejnego męczennika polskiej ziemi, który za cenę życia, przelał własną krew przy ołtarzu Pana. Sprawność prowadzenia procesu beatyfikacyjnego, zarówno na etapie diecezjalnym jak i rzymskim, przyniosła szczęśliwy finał w postaci beatyfikacji, która odbyła się 24 maja 2025 r. na placu katedralnym w Poznaniu. Stało się to możliwe dzięki wcześniejszej pracy diecezjalnego Trybunału, Komisji Historycznej oraz Komisji Teologów Cenzorów, która zebrała obszerny materiał dowodowy, stanowiący podstawę do wyrobienia obiektywnego sądu biegłym historykom i teologom współpracującym z watykańską Dykasterią Spraw Kanonizacyjnych, a następnie Komisji Biskupów i Kardynałów, aby zdobyć moralną pewność przy udzieleniu odpowiedzi na *dubium* początkowe¹, które w procesie beatyfikacyjnym ks. Stanisława Streicha brzmiało: „Czy udowodniono męczeństwo, jego przyczynę oraz opinię męczeństwa w takim zakresie, o jaki chodzi w sprawie?” – *An constet de martyrio eiusque causa de fama in casu et ad effectum de quo agitur*?².

Odpowiedź na powyższe pytanie była możliwa nie tylko po zapoznaniu się z zeznaniami świadków, ale przede wszystkim po pogłębieniu merytorycznym i analizie całej zebranej dokumentacji procesowej, która znajduje swoje odzwierciedlenie w *Summarium documentorum* w *Positio*. Jednym z istotnych elementów sprawy beatyfikacyjnej na etapie diecezjalnym jest bowiem faza dowodowa, czyli zbieranie odpowiednich argumentów ludzkich, które pozwolą osiągnąć moralną

¹ Por. S. Oder, *Złożenie akt dochodzenia diecezjalnego w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, weryfikacja jego ważności i opracowanie „Positio”*, w: *Postępowanie beatyfikacyjne na drodze heroiczności cnót*, red. S. Prażkiewicz, Kraków 2009, s. 94 (*Świętość Kanonizowana*, t. 3).

² Congregatio De Causis Sanctorum, *Regolamento della Congregazione per le Cause dei Santi*, art. 62 § 2,2, Roma 1983.

pewność co do faktu męczeńskiej śmierci, a także istnienia kultu kandydata na ołtarze³. Z tego powodu proces badawczy w artykule został przeprowadzony metodą analityczno-syntetyczną. Synteza umożliwiła zestawienie i ujęcie materiału badanego w całość, odtworzoną na podstawie wcześniejszej analizy źródeł hagiograficznych, oraz pozwoliła na ich przebadanie pod kątem wybranego zagadnienia, ujętego w temacie pracy, wyciągnięcie konkluzji, a także udzielenie odpowiedzi na postawione *dubia*: Czy zebrana w trakcie procesu beatyfikacyjnego korespondencja ks. Stanisława Streicha fazy diecezjalnej posłużyła w lepszym poznaniu osoby Czcigodnego Sługi Bożego? Czy ukazała jego życie i charakterystyczne rysy osobowości w ciągu lat? Czy diecezjalni cenzorzy teologowie powołani do zbadania pism kandydata na ołtarze sumiennie i rzetelnie wypełnili swoje zadanie i czy ich wota przybliżyły prawdę o „zbrodni lubońskiej” z 27 lutego 1938 roku? W końcu – czy materiał zebrany w *Positio*, w rozdziale *Summarium documentorum*, dotyczącym niepublikowanych pism, posłużył do lepszego opracowania biografii ks. Stanisława Streicha?

Sanctorum Mater – Instrukcja Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych o prowadzeniu dochodzenia diecezjalnego lub eparchialnego w sprawach kanonizacyjnych⁴ stwierdza, że w postępowaniu kanonizacyjnym mają być stosowane kanony Kodeksu prawa kanonicznego odnoszące się do procedury zbierania dowodów, a w szczególności te, które regulują przesłuchanie świadków, z zachowaniem przepisów szczególnych dotyczących spraw kanonizacyjnych. Jest to zgodne z ogólną regułą *lex specialis derogat legi generali* przyznającą pierwszeństwo ustawie o większym stopniu szczególowości nad ustawą ogólną⁵. W tym wypadku ustawą ogólną (*lex generalis*) są kanony Kodeksu prawa kanonicznego, a ustawą specjalną (*lex specialis*) jest przede wszystkim konstytucja apostolska Jana Pawła II *Divinus perfectionis Magister* z 25 stycznia 1983 r.⁶ oraz wydane przez Kongregację Spraw Kanonizacyjnych 7 lutego 1983 r. *Normy, które na-*

³ Por. R. Pajszczyk, *Dowód ze świadków w postępowaniu kanonizacyjnym. Studium historyczno-prawne*, Poznań 2006, s. 29.

⁴ Kongregacja do Spraw Kanonizacyjnych, Instrukcja o prowadzeniu dochodzenia diecezjalnego lub eparchialnego w sprawach kanonizacyjnych *Sanctorum Mater* (SMat), 17 V 2007, Lublin 2011, wyd. 2.

⁵ Tamże, art. 1 § 3.

⁶ Por. H. Misztal, *Prawo kanonizacyjne. Instytucje prawa materialnego, zarys historii, procedura*, Lublin 2003, s. 506–515.

leży zachować przy prowadzeniu dochodzenia przez biskupów w sprawach kanonizacyjnych.

1. Przedprocesowa faza dowodowa

Mimo upływu lat zabójstwo ks. Stanisława Streicha – lubońskiego proboszcza wciąż intryguje, a wszystkie płaszczyzny zbrodni mają znaczenie polityczne, światopoglądowe i społeczne, biorąc swój początek z jej motywów i są ze sobą ściśle powiązane. Zamordowany kapłan-męczennik za wiarę zginął z ręki komunistycznego zbrodniarza Wawrzyńca Nowaka. Ksiądz Streich był ofiarnym duszpasterzem, w pełni oddanym Kościołowi w trudnych czasach. W parafii św. Jana Bosko w Luboniu w ciągu lat powstały liczne inicjatywy zmierzające do procesu beatyfikacyjnego Czcigodnego Sługi Bożego, który rozpoczął się 28 października 2017 roku.

Przywołana instrukcja *Sanctorum Mater* w czwartej części odnosi się do zbierania dowodów z dokumentów⁷. Prawodawca omawia tutaj rolę i zadania komisji historycznej i teologicznej. Te dwa gremia powoływane są przez kompetentnego biskupa na etapie przygotowawczym sprawy, przed rozpoczęciem formalnego dochodzenia beatyfikacyjnego. Może bowiem okazać się, że w wyniku badań historyków i archiwistów czy też w opinii teologów sprawę trzeba będzie wstrzymać, a nawet oddalić. „We wszystkich sprawach, czy to nowych, czy dawnych, biskup ma obowiązek dekretem mianować przynajmniej trzech biegłych, w zakresie historii i archiwistyki, którzy tworzą tzw. komisję historyczną”⁸. Jej członkami mogą być biegli z tego samego stowarzyszenia bądź zgromadzenia, do którego należał Sługa Boży⁹, którzy łatwiej i szybciej mogą dotrzeć do potrzebnych dokumentów. Przedstawiciele „komisji historycznej składają przysięgę wiernego wypełnienia zadania i zachowania urzędowej tajemnicy, a następnie swoje relacje składają wobec biskupa i kanclerza kurii”¹⁰.

Zgodnie z instrukcją *Sanctorum Mater* abp Stanisław Gądecki 4 marca 2017 r., a więc jeszcze przed oficjalnym rozpoczęciem procesu be-

⁷ Por. SMat, art. 62–76.

⁸ Tamże, art. 68§ 1; Kongregacja do Spraw Kanonizacyjnych, *Normy, które należy zachować przy prowadzeniu dochodzenia przez Biskupów w sprawach kanonizacyjnych (Normae)*, 7 II 1983, n. 14b, w: *Prawo kanonizacyjne według ustawodawstwa Jana Pawła II*, red. H. Misztal, Lublin – Sandomierz, 1997, s. 465–478; Misztal, *Prawo kanonizacyjne*, s. 470.

⁹ Por. SMat, art. 69 § 1.

¹⁰ Por. A. Scąber, *Prowadzenie postępowania kanonizacyjnego w diecezji*, w: *Postępowanie beatyfikacyjne na drodze heroiczności cnót*, s. 51; por. SMat, art. 70.

atyfikacyjnego ks. Stanisława Streicha, ustanowił diecezjalną Komisję Historyczną w składzie: ks. prof. Bernard Kołodziej, ks. dr hab. Paweł Zając OMI, ks. prof. Piotr Neumann OCD¹¹. Do jej zadań należało zgromadzenie i zbadanie wszelkich dokumentów na temat ks. Stanisława Streicha, w tym także pism opublikowanych, w rozumieniu jakichkolwiek dzieł wydanych drukiem przez samego kandydata na ołtarze¹². Nie ma znaczenia, czy zostały one wydane przed czy po jego śmierci. Chodzi o pisma własne Sługi Bożego, a nie o pisma o nim samym czy dotyczące jego pism. Oczywiście poprzez pisma drukowane należy rozumieć także te, które są wydane w dużym (stosownie do okoliczności miejsca i czasu) nakładzie przy pomocy dowolnych technik (ksero, powielacz, taśma czy płyta z nagraniem dźwięku lub dźwięku i obrazu)¹³. „Nie chodzi o to, aby pozycja miała ISBN. Liczy się potencjalna możliwość oddziaływania na wiernych. Taka jest myśl prawodawcy. Stąd nie bada się pism odręcznych, pism przeznaczonych do użytku wewnętrznego czy prywatnego (nawet wydrukowanych). Ważne jest to, że nie trzeba badać ponownie pism, które już wcześniej otrzymały *imprimatur* [...]. Do badania należy brać najnowsze wydanie oryginalne, a nie tłumaczenie. Gdyby nie było pewności, czy Sługa Boży jest autorem dzieła, należy dołączyć dodatkową opinię biegłego na ten temat”¹⁴.

Jak trafnie zauważa ks. Andrzej Scąber, idąc za wskazaniem *Norm*: „Obowiązek dostarczenia pism publikowanych spoczywa na postulatorze sprawy, który w tej kwestii, może, a nawet powinien współpracować z komisją historyczną, a ta powinna je później przedstawić w swojej opinii, jakie dokumenty każde z archiwów zawierało. Nieraz bowiem poszukując dokumentów, natrafia się na pisma Sługi Bożego, które nie ukazały się drukiem, a które także powinny zostać poddane ocenie”¹⁵. Z tego powodu dzięki diecezjalnej Komisji Historycznej, współpracującej z postulacją, do podstawowych źródeł toczącego się procesu beatyfi-

¹¹ Archiwum Kurii Metropolitalnej w Poznaniu (AKMP), Nominacja Komisji Historycznej w procesie beatyfikacyjnym ks. Stanisława Streicha w składzie: ks. prof. Bernard Kołodziej, ks. dr hab. Paweł Zając OMI, ks. prof. Piotr Neumann OCD, Poznań, 4 marca 2017, N. 916/2017.

¹² Por. SMat, art. 62 § 2.

¹³ Por. P. KroczeK, *Trybunał i osoby występujące w dochodzeniu diecezjalnym: postulator, biskup diecezjalny i jego delegat, promotor sprawiedliwości, notariusz, świadkowie, biegli*, w: *Postępowanie kanonizacyjne*, red. S. Prażkiewicz, Kraków 2008, s. 91 (*Świętość kanonizowana*, t. 1).

¹⁴ Por. tamże.

¹⁵ Por. Scąber, *Prowadzenie postępowania kanonizacyjnego*, s. 50.

kacyjnego lubońskiego męczennika zaliczono nie tylko wcześniejsze zeznania naocznych świadków, ale także pozostałą dokumentację z nim związaną, a więc: oryginały pism urzędowych, korespondencję kurialną, współczesne artykuły prasowe i publikacje, zgromadzone w archiwach oraz niepublikowane pisma ks. Stanisława Streicha, czyli siedemnaście listów, które w ciągu lat pisał do najbliższej rodziny. Korespondencja ta stanowi cenne źródło informacji na temat przeżywania przez niego powołania jako kleryk, wikariusz, a następnie proboszcz. Najlichniesza część (dwanaście pozycji) odnosiła się do epistoł napisanych w roku akademickim 1920/1921, kiedy to ks. Stanisław Streich był alumnem I roku w Seminarium Duchownym w Poznaniu. Pozostałe pięć listów pochodzi z lat 1925–1938, przy czym jeden z nich nie jest datowany, ale poruszany w nim temat śmierci ojca pozwala wnioskować, że powstał po 15 stycznia 1931 roku. Niestety w toku archiwalnej kwerendy nie natrafiono na żadne pisma drukowane ks. Streicha, nie zachowały się żadne notatki, pamiętniki czy dzienniki duszy, tylko fragmenty kazań. Z tego powodu w procesie beatyfikacyjnym skupiono się tylko na zbadaniu i wydaniu opinii na temat pism niepublikowanych, czyli korespondencji z rodziną.

W dniu 21 września 2017 r. Metropolita Poznański powołał dwóch niezależnych cenzorów teologów odznaczających się odpowiednią wiedzą oraz zdrową nauką i roztropnością (kan. 830, § 1)¹⁶: ks. dr. hab. Jacka Hadrysia i ks. dr. Adama Adamskiego z Oratorium św. Filipa Neri¹⁷. Nominacje te potwierdził kanclerz kurii, wydając dla każdego cenzora osobno dekret z zachowaniem tajemnicy danych osobowych cenzorów tak, aby jeden o drugim nie wiedział, co służy wystawieniu obiektywnej oceny teologicznej¹⁸. Ponadto złożyli przysięgę wiernego wypełnienia swojego zadania: „przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Świętej Jedynemu, że w procesie beatyfikacyjnym, dotyczącym Sługi Bożego ks. Stanisława Streicha, złożę wiarygodne

¹⁶ *Sanctorum Mater* wymaga, aby biskup oddzielnymi dekretami mianował przynajmniej dwóch cenzorów teologów w celu dokonania oceny pism Sługi Bożego – SMat, art. 62, § 1; por. *Normae*, n. 13–14; Jan Paweł II, Konstytucja apostolska *Divinus perfectionis Magister* (DPM), 25 I 1983, OsRomPol, 4(1983), nr 3, n. 2, 2.

¹⁷ AKMP, Dekret nominacyjny Cenzora Teologa dla ks. dr. hab. Jacka Hadrysia, Poznań, 21 września 2017, N.7873/2017. Dekret nominacyjny Cenzora Teologa dla ks. dr. Adama Adamskiego COOr, Poznań, 21 września 2017, N.7872/2017.

¹⁸ Por. SMat, art. 63.

zeznania. Wszystko powiem i niczego nie zataję. Powołany jako świadek z urzędu, przysięgam równocześnie, że przebadam i zgromadzę dokumentację dotyczącą Sługi Bożego ks. Stanisława Streicha. Żadnego dokumentu ani jakiegokolwiek tekstu nie sfałszuję, ani nie uszkodzę. Przysięgam, że sporządzona przeze mnie relacja będzie całkowicie wiarygodna”¹⁹.

Jak słusznie zauważa ks. Piotr Krocze: „Cenzura to prawo i obowiązek czuwania kompetentnej władzy kościelnej, aby wiara i obyczaje wiernych nie doznały uszczerbku przez słowo pisane lub użycie środków społecznego przekazu. Cenzura jest uprzednia, represyjna lub związana z procesem kanonizacyjnym”²⁰. Dwaj cenzorzy powinni niezależnie od siebie wydać opinie, odpowiadając na pytanie, czy w pismach Sługi Bożego nie ma nic przeciwnego wierze i dobremu obyczajom²¹. Każdy z nich powinien zbadać całość pism Sługi Bożego. Następnie z ich stanowiskiem zapoznaje się biskup. Jeśli liczba pism jest bardzo duża, to należy je podzielić i dać do oceny różnym cenzorom, jednak tak, aby każde pismo zostało przebadane przynajmniej przez dwóch z nich²².

2. Listy ks. Stanisława Streicha w opinii cenzorów teologów

Powyższa część artykułu odnosi się do listów napisanych przez Stanisława Streicha do rodziny w latach 1920–1938 w kontekście opinii biegłych cenzorów. Obydwaj teologowie złożyli swoje wota w podobnym czasie: ks. dr hab. Jacek Hadrys 7 listopada 2017 r.²³, a ks. dr Adam Adamski 23 listopada 2017 r.²⁴, a więc już w trakcie formalnego dochodzenia beatyfikacyjnego. Jak wskazuje ks. Andrzej Scąber: „Bardzo istotną sprawą jest to, aby cenzorzy po wykonaniu zadania, oddzielnie złożyli przysięgę wiernego wykonania zadania i zachowania urzędowej tajemnicy. Swoje opinie oddzielnie składają biskupowi w obecności kanclerza, który sporządza protokół przekazania opinii teologicznej”²⁵,

¹⁹ AKMP, Rota przysięgi Cenzora Teologa, Poznań, 22 września 2017.

²⁰ Krocze, *Trybunał*, s. 91.

²¹ Por. *Normae*, n. 13.

²² Por. SMat, art. 62, § 3.

²³ AKMP, Opinia ks. dr. hab. Jacka Hadrysia na temat tekstów niepublikowanych ks. Stanisława Streicha, Poznań, 7 listopada 2017.

²⁴ AKMP, Opinia ks. dr. Adama Adamskiego COOr. na temat tekstów niepublikowanych ks. Stanisława Streicha, Poznań, 23 listopada 2017.

²⁵ Scąber, *Prowadzenie postępowania kanonizacyjnego*, s. 50; por. SMat, art. 63.

a dekrety nominacyjne cenzorów wraz z ich przysięgą powinny zostać włączone w akta sprawy²⁶.

Przebadany materiał obejmujący korespondencję ks. Stanisława Streicha, choć zakresowo niewielki, daje pełniejszy wgląd w postać błogosławionego, stając się istotnym elementem jego biografii. W listach do rodziny błogosławiony poruszał wiele bieżących, życiowych spraw, dotyczących chociażby: jedzenia, ubierania, studiowania, duchowej formacji, potrzeb i problemów finansowych. Pisząc o rygorach seminaryjnego życia, przedstawiał je rzeczowo, bez własnych ocen i bez cienia krytyki, np. odnosząc się do sposobu przeżywania rekolekcji w ciszy, notował: „[...] listy nie były nam wydawane, nie mogliśmy też pisać, wizytów nie (sic!) przyjmować, gdyby np. Rodzice w takim czasie przybyli, to byśmy nie mogli się widzieć, każdy miał dla siebie żyć [...]”²⁷. Czy też, zwyczajowo pozdrawiając rodzinę, zaznaczał: „Kochani Rodzice. Nareszcie zabieram się do tego, aby Kochanym Rodzicom parę słów napisać, na które Kochani Rodzice na pewno już z niecierpliwością czekają. Najpierw chcę moje tutejsze klasztorne życie opisać. Rano musimy o 5.40 wstawać, a o 6.00 idziemy do kapliczki na nabożeństwo, które trwa do 7.15, potem jest wspólne śniadanie, na które 2 cieniutkie posmarowane skibki i jedną suchą bułeczkę dają, oprócz tego naturalnie kawa z mlekiem. Z tym musimy wystarczyć aż do obiadu. O 8.15 rozpoczynają się lekcje, zwykle mamy 3 lekcje, filozofię wykładaną w łacińskim języku i różne inne przedmioty”²⁸.

Pisząc o swoich codziennych potrzebach, starał się je przedstawiać bardzo delikatnie, w żadnym razie niczego nie wymuszając i nie traktując jak darów sobie należnych. Dnia 5 grudnia 1920 r. napisał: „Prosiłem by ale kochających Rodziców może jeszcze jedną komżę sprawić, bo tutaj będzie maszyną prane i przez to się bielizna, jak mi starsi koledzy mówili, bardzo podperze, więc moja słaba komeżka by się wnet podarła, nie wiem jak się Rodzice do tego zapatrują, nie chcę się czasem narzucać.

²⁶ Czynność zaprzysiężenia z formułą przysięgi protokołuje kanclerz. W aktach sprawy musi się znaleźć dekret nominacyjny, opinia teologiczna i przysięga. Te dokumenty przygotowuje kanclerz, a potwierdza je biskup. Nie jest to zatem działanie trybunału, tak jak to się dzieje podczas prowadzenia niektórych procesów. Trybunał na tym etapie sprawy nie powinien w ogóle istnieć. Dopiero po złożeniu opinii cenzorów teologów i biegłych historyków, biskup może rozpocząć dochodzenie diecezjalne.

²⁷ Archiwum rodzinne w Skokach (ARS), List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 14 października 1920.

²⁸ ARS, List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 21 października 1920.

Też proszę ale gdyby Rodzice się mojej prośbie przychyliłi, prosiłbym przede wszystkim nowszą komeżkę i troszkę [...] zaś ale troszkę dłuższą”²⁹. A przygotowując się do obłóczyn, z całą powagą akceptował związane z tym zasady przekazywane przez przełożonych: „Proszę, ale kochany Ojciec nie wspomni nic o suknie na pocztówce czasem lub na przekazie bo to regent nam zakazał o tym w mieście mówić! Nie wiem dlaczego, ale jednakowoż, aby nieprzyjemności uniknąć, proszę się do tego zastosować, ks. regent bowiem zawsze pocztę najpierw w swoje ręce dostaje. Proszę mi ale pieniędzy prędzej nie przysyłać aż ja napiszę”³⁰.

W listach z tego okresu Stanisław nie poruszał problemów wiary czy życia duchowego. Jedynie w kontekście niemożliwości uczestniczenia w życiu kulturalno-towarzyskim Poznania, odczuwał wewnętrzną wdzięczność wobec Boga, który obdarzył go wrażliwością na piękno przyrody: „Jak ja mogę Panu Bogu dziękować, że mi dał takie przywiązanie do natury, mam ładne wynagrodzenie za to, że nie mogę do teatru chodzić i w innych rozrywkach uczestniczyć, moim teatrem jest teraz śpiew ptaszków i w ogóle cała natura”³¹.

Dwa listy pochodzą z okresu, kiedy Sługa Boży był wikariuszem w parafii Bożego Ciała w Poznaniu. Tak jak w seminaryjnych listach koncentrował się na codziennym życiu, realistycznie odnosząc się do rzeczywistości ziemskiej, dzieląc się też radością z ogromu pracy duszpasterskiej, mimo że uniemożliwiała mu ona częstsze odwiedziny rodzinnej Bydgoszczy. Pierwszy list z tego czasu nosi datę 24 grudnia 1930 r. i napisany został przez Franciszka Streicha – ojca ks. Stanisława. Czytamy w nim m.in.: „Nasz kochany Synu w duchu przy Tobie zostajemy i się z Tobą radujemy, a ten instrument czasu niech Ci liczne godziny szczęścia wybija, i oby Twe ucho długie – długie lata ich tu słuchało, zaś gdy zabraknie Ci Twych rodziców, a Ty sam się siwizną pokryjesz, podczas Wilji (sic!) pamiętaj na obecne chwile niespodzianki”³².

Drugi list napisany został przez ks. Streicha po śmierci ojca, który 15 stycznia 1931 r. zmarł nagle podczas nabożeństwa w kościele. Zasłabnięcie ojca było prawdopodobnie wynikiem udaru serca³³. W tym liście

²⁹ ARS, List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 5 grudnia 1920.

³⁰ ARS, List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 30 stycznia 1921.

³¹ ARS, List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 15–16 maja 1921.

³² ARS, List Franciszka Streicha do swojego syna Stanisława, Bydgoszcz, 24 grudnia 1930.

³³ Por. W. Mueller, *Błogosławiona krew – męczeństwo Sługi Bożego ks. Stanisława Streicha*, Poznań 2017, s. 25.

daje świadectwo głębokiej wiary niosącej chrześcijańską nadzieję³⁴: „Moja Najdroższa Mamusiu, Kochany Bracie i Dziadziusiu! Na prędcie piszę parę słów. Do Poznania zjechałem szczęśliwie, miałem bardzo nudną podróż, bo jechałem samotnie, bez towarzystwa, to więc myśli ciągle błądziły w smutkach i boleściach. I teraz jeszcze nie mogę przyjąć do równowagi, zbyt nagle spadł ten ciężki cios na naszą rodzinę. Pustka wokoło mnie, do niczego nie mam ochoty. Jediną pociechą jest modlitwa i Msze św., a najmielszą rozrywką czytanie listów od drogiego ojca i patrzenie na jego fotografie. [...] Kochanego i troskliwego mieliśmy ojca i dodajmy jeszcze – świątobliwego, bo mu z pewnością na drugim świecie lepiej, niż nam tu na ziemi. Od poniedziałku rozpoczną się msze św. gregoriańskie. Ks. prob. Budaszewski nadesłał mi również swe wyrazy współczucia i dodał, że raz na zawsze włączył duszę Ojca do swych Mszy św. Bardzo mnie to wzruszyło. [...] Niech Pan Bóg Mamusię pocieszy i wszystkich w domu! Idźmy przez to życie drogą, którą chodził nasz kochany Ojciec, a z pewnością z nim się zobaczymy i nic nas już nie rozłączy”³⁵.

Po zakończeniu świąt Bożego Narodzenia w 1937 r. aż do uroczystości Objawienia Pańskiego ks. Streich uczestniczył w spotkaniach opłatkowych organizacji parafialnych. Prawdopodobnie 28 grudnia 1937 r. miał również takie spotkanie z ministrantami, urządzone w budynku „Sokoła” przy ul. Tuwima w Luboniu. Z tego spotkania zachowało się zdjęcie, które, jak się okazało, było ostatnią fotografią zrobioną za jego życia. W dniu 11 lutego 1938 r. ks. Streich napisał swój ostatni list do matki: „Dziękuję serdecznie za ostatnie dwa listy pełne mych wdzięczności. Nie odpisałem na nie rychlej, bo dopiero w tym tygodniu ukończyłem kolędę, a zresztą umówiliśmy się, że Matka będzie dwa listy pisała, a ja jeden. Co się tyczy mego przyjazdu do Bydgoszczy, musiałem właściwie z niego zrezygnować, bo po prostu nie mam czasu wolnego. Lecz jednak na parę dni przyjadę, aby się wypaść i odpocząć sobie. Przyjadę prawdopodobnie dopiero od wtorku na tydzień tj. dnia 22 lutego w godzinie 7-mej wieczorem przez Inowrocław”³⁶.

Treść listów w głównej mierze jest relacją z codziennego życia ich autora. Jawi się z nich postać człowieka świadomie oddającego swe życie

³⁴ ARS, List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 23 stycznia 1931.

³⁵ Tamże.

³⁶ ARS, List Stanisława Streicha do matki, Władysławy Streich, Luboń, 11 lutego 1938 r. Na podstawie tego listu można wnioskować, że było ich więcej pisanych przez ojca, Franciszka Streicha. Niestety, w toku kwerendy archiwalnej nie udało się ich odnaleźć.

na służbę Bogu. Kapłana potrafiącego dostrzegać piękno stworzonego świata, przeżywać głębokie, oparte na miłości relacje z rodziną, ufającego Bogu nawet w trudnych i bolesnych doświadczeniach. Zachowana korespondencja jest świadectwem silnych rodzinnych więzi i podobnego spojrzenia na sprawy wiary, przy jednoczesnym bardzo realistycznym podejściu do codziennych spraw, które przynosi życie. Jak wynika z jednego z listów pisanych przez ks. Stanisława, korespondencji od ojca posiadał więcej. Jej lektura przynosiła mu ukojenie po jego śmierci. W kilku listach z okresu po święceniach kapłańskich ks. Stanisław również koncentruje się na codziennym życiu, dzieląc się radością z ogromu pracy duszpasterskiej, pisząc także o przyziemnych trudnościach. Na podstawie listów można wnioskować, iż rodzina należała, jak sam ich autor, do ludzi konkretnych i praktycznych, dbających czule i z miłością o swoje relacje i więzi.

To, co zasługuje na szczególną uwagę i stało się warunkiem *sine qua non* w dalszym prowadzeniu sprawy, to jednogłośnie stwierdzenie, że we wszystkich siedemnastu listach ks. Stanisława Streicha do rodziny z lat 1920–1938 nie ma jakichkolwiek błędów dotyczących prawd dogmatycznych i moralności katolickiej. „Gdyby choć jeden z cenzorów znalazł coś, co by nie pozwoliło mu dać *nihil obstat*, o sprawie powinien wypowiedzieć się postulator procesu. Może on przed sędzią sprawę wyjaśnić. Jeśli wątpliwości nie zostałyby rozwiane, to sprawy kanonizacji w ogóle nie należałoby rozpoczynać – biskup nie powinien powoływać trybunału w diecezji, choć oczywiście zawsze można zwrócić się do Dykasterii [dop. WM] o radę w danej sprawie. Jeśli w pismach drukowanych nie ma nic przeciwnego wierze i dobrym obyczajom, to biskup powinien nakazać, aby zebrano wszystkie pozostałe pisma Sługi Bożego – czyli te niedrukowane lub drukowane w niewielkim nakładzie”³⁷.

3. Rodzinna korespondencja ks. Stanisława Streicha w *Summarium documentorum*– *Positio*

Po półtorarocznej pracy Trybunału, Komisji Historycznej oraz Komisji Teologów Cenzorów, 13 kwietnia 2019 r., w kościele pw. św. Jana Bosko w Luboniu odbyła się ostatnia publiczna sesja kończąca proces diecezjalny ks. Stanisława Streicha. Wzięli w niej udział abp Stanisław Gądecki, Metropolita Poznański, ustanowiony Trybunał: delegat biskupi, promotor

³⁷ Kroczek, *Trybunał*, s. 91. Do Dykasterii Spraw Kanonizacyjnych przesyła się jedynie pisma drukowane wraz z opiniami cenzorów na ich temat – por. DPM, n. 2, 2 i 3; *Normae*, n. 14a.

sprawiedliwości oraz notariusz, a także postulator. Arcybiskup swoim dekretem zadeklarował, że dochodzenie diecezjalne zostało ostatecznie zamknięte³⁸, a każdy oddzielnie złożył przysięgę, że wiernie wypełnił swoje zadania i że zachowa urzędową tajemnicę³⁹. Obszerna procesowa dokumentacja, licząca prawie 3,5 tysiąca stron, z pozostałymi aktami, w tym trzydziestoma jednymi zeznaniami świadków dochodzenia diecezjalnego, została przygotowana do przekazania jej do Dykasterii Spraw Kanonizacyjnych⁴⁰, kończąc tym samym czas zbierania dokumentów.

Z tego powodu do zasadniczych prac postulatora na etapie rzymskim należało merytoryczne opracowanie *Positio super martyrio Servi Dei Stanislai Streich*, które jest podstawowym dokumentem pracy przy studiowaniu i pogłębieniu danej sprawy. Proces redakcyjny *Positio* poprzedzony wstępną oceną relatora – o. dr. hab. Szczepana Praśkiewicza OCD – został następnie poddany dyskusji i aprobach na forum kongresu zwyczajnego, w którym uczestniczyli: prefekt, sekretarz Dykasterii, podsekretarz, promotor wiary i relator generalny, a także relator sprawy⁴¹. Chociaż materialnym autorem *Positio* jest postulator, to relator bierze na siebie odpowiedzialność za jej formę i treść, które muszą odpowiadać standardom przyjętym w praktyce Dykasterii i spełniać kryteria odpowiadające celowi, dla którego powstaje: udowodnienie męczeństwa ks. Stanisława Streicha⁴².

Każda z części *Positio* ma swoją nieocenioną wartość, ale dla potrzeb tego artykułu skupiono się tylko na drugiej części *Summarium documentorum*⁴³, w którym odwołano się do ważniejszych listów napisanych przez Stanisława Streicha. Są one niekompletnym zbiorem siedemnastu pozycji, ponieważ w tej części zostały ujęte te, których treści zasługiwały na szczególną uwagę. Tak jak cenzorzy teologowie wydali swoje wota co

³⁸ AKMP, *Archetypum. Sessio XXXVIII ac Postrema. Decretum conclusionis causae*, p. 396.

³⁹ AKMP, *Archetypum. Sessio XXXVIII ac Postrema*, p. 391. Por. SMat, art. 144 § 1, p. 1–3.

⁴⁰ Por. W. Mueller, *Sacerdos et Hostia. Ks. Stanisław Streich – Męczennik sprawy Chrystusowej*, Poznań 2021, s. 329.

⁴¹ Por. Ode r, *Złożenie akt dochodzenia*, s. 94.

⁴² Por. tamże.

⁴³ W *Positio* w *Summarium documentorum* dokonano następującego podziału: część pierwsza dotyczyła dokumentów personalnych, druga listów, które błogosławiony pisał, trzecia stanowiła zbiór dokumentów dotyczących zamordowania ks. Streicha, kolejna związana była z dokumentami sądowymi z procesu Wawrzyńca Nowaka – zabójcy księdza, piąta dotyczyła dokumentów pośmiertnych na temat Czcigodnego Sługi Bożego, część szósta odnosiła się do materiału dodanego już po zakończeniu dochodzenia diecezjalnego.

do całego zebranego materiału, tak na etapie rzymskim redaktor *Positio* skupił się przede wszystkim na ich wartości merytorycznej celem jak najwierniejszego ukazania całości życia kandydata na ołtarze. Regulamin Dykasterii podaje pewne wymogi niejako schematyczne dla wszystkich *Positio* i zaleca, aby cały jej materiał został ułożony w porządku chronologicznym, tj. według faz życia Sługi Bożego. Każde *Positio* jest inne i ma swoje uwarunkowania zarówno dowodowe, jak też historyczno-lokalne i personalne⁴⁴. Z tego powodu w *Summarium* odniesiono się do listów z 14⁴⁵ i 21⁴⁶ października 1920 r., a także z 5 grudnia 1920 r.⁴⁷, 30 stycznia 1921 r.⁴⁸ i 15–16 maja 1921 r.⁴⁹, kiedy Stanisław Streich był alumnem pierwszego roku Seminarium Duchownego w Poznaniu. Dwa listy pochodzą z okresu, kiedy błogosławiony był wikariuszem w parafii Bożego Ciała w Poznaniu. Pierwszy z nich datowany jest na 24 grudnia 1930 r. i został napisany przez Franciszka Streicha do syna, ks. Stanisława⁵⁰. Z kolei drugi jest konfrontacją z wielkim przeżyciem, jakim dla ks. Streicha była śmierć ukochanego ojca w styczniu 1931 roku⁵¹. Trzy ostatnie listy dotyczą okresu, kiedy błogosławiony był proboszczem w parafii św. Jana Bosko w Luboniu, i kierowane są do matki, Władysławy Streich. Pierwszy z nich datowany jest na 28 lutego 1937 r.⁵², drugi na 12 sierpnia 1937 r.⁵³, a ostatni, napisany kilkanaście dni przed śmiercią, 11 lutego 1938 roku⁵⁴.

Zachowana korespondencja obejmuje siedemnaście listów pisanych przez ks. Stanisława Streicha do najbliższej rodziny i jeden list napisany przez jego ojca Franciszka. Wszystkie listy pisane są odręcznie, ich autentyczność nie budzi wątpliwości. Korespondencja, jak i odręczny testament sporządzony przez ks. Streicha na cztery miesiące przed śmiercią,

⁴⁴ Zob. Misztal, *Prawo kanonizacyjne*, s. 317–327.

⁴⁵ ARS, List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 14 października 1920.

⁴⁶ ARS, List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 21 października 1920.

⁴⁷ ARS, List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 5 grudnia 1920.

⁴⁸ ARS, List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 30 stycznia 1921.

⁴⁹ ARS, List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 15–16 maja 1921.

⁵⁰ ARS, List Franciszka Streicha do syna Stanisława, Bydgoszcz, 24 grudnia 1930.

⁵¹ Por. Mueller, *Błogosławiona krew*, s. 25; *Śp. Franciszek Streich z Sodalicii Mariańskiej Panów w Bydgoszczy*, „Sodalis Marianus”, 30(1931), z. 7–8, s. 182–183.

⁵² ARS, List Stanisława Streicha do matki, Władysławy Streich, Luboń, 28 lutego 1937.

⁵³ APK, List Stanisława Streicha do matki, Władysławy Streich, Luboń, 12 sierpnia 1937.

⁵⁴ ARS, List Stanisława Streicha do matki, Władysławy Streich, Luboń, 11 lutego 1938.

przechowywane w rodzinnym archiwum w Skokach, są świadectwem jego wiary i wierności powołaniu.

Warto zauważyć, iż w każdym procesie beatyfikacyjnym poznanie myślenia i odczuwania Sługi Bożego jest co najmniej trudne. Przy charakterystyce sylwetki duchowej kandydata na ołtarze na podstawie pism drukowanych trzeba pamiętać, że w procesie druku przechodzą one przez redakcję, która w pewien sposób może zniekształcić jego prawdziwy obraz⁵⁵, a relacje, nawet naocznych świadków, stają się już interpretacją jego postępowania. Z tego powodu zebrany materiał w *Summarium documentorum* w *Positio*, w części poświęconej procesowej dokumentacji, stanowi cenne źródło informacji nie tylko na temat codziennego życia ks. Stanisława i jego relacji z rodziną, ale odzwierciedla także jego duchową i psychiczną kondycję. W swoich listach błogosławiony stał się obecny zarówno poprzez wyrażone w nich myśli, uczucia, pragnienia, jak i charakterystyczny dla niego styl wypowiedzi, co daje jeszcze pełniejszy obraz kandydata na ołtarze. To właśnie ręczne pisanie listów uczyło go pięknego wyrażania siebie, bez żadnej blokady, w zaciszu własnego „ja”. Zapisy te są świadectwem zacieśniania więzi między rodzicami a dzieckiem i rozwijania inteligencji emocjonalnej⁵⁶, która w duszpasterskim życiu ks. Stanisława Streicha stała się jakże wiodąca i potrzebna.

* * *

Beatyfikacja daje nadzieję, że popularyzacja postaci ks. Stanisława Streicha i zainteresowanie jego osobą będzie stale wzrastać. Być może osobista korespondencja błogosławionego zostanie kiedyś opublikowana i w ten sposób jeszcze bardziej przybliży jego postać, tym bardziej, że obydwaj cenzorzy na etapie diecezjalnym dali swoje pozytywne wota, jednogłośnie stwierdzając, że we wszystkich siedemnastu listach ks. Stanisława Streicha do rodziny z lat 1920–1938 „nie ma jakichkolwiek błędów dotyczących prawd dogmatycznych i moralności katolickiej”⁵⁷.

⁵⁵ Por. Kroczek, *Trybunał*, s. 92.

⁵⁶ Inteligencja emocjonalna to m.in. innymi umiejętność rozpoznawania emocji, panowania nad nimi w różnych sytuacjach, zdolność radzenia sobie ze stresem czy też pracowania pod presją – to jeden z najważniejszych rodzajów inteligencji – <https://www.swiathegemonia.pl/sztuka-pisania-listow>.

⁵⁷ AKMP, Wota cenzorów teologów: ks. dr hab. Jacek Hadryś – Poznań, 7 listopada 2017 r., ks. dr Adam Adamski CO r – Poznań, 23 listopada 2017.

Zebrany materiał dotyczący listów stał się kluczowym komponentem nie tylko zebranej dokumentacji na etapie diecezjalnym, ale także istotnym materiałem źródłowym *Summarium documentorum* przy opracowywaniu *Positio*. Dzięki listom możemy poznać wiele codziennych faktów z życia kandydata na ołtarze, człowieka głębokiej wiary, nieustannie nakierowanego na Boga, realizującego swoje kapłańskie powołanie; osoby realistycznie odnoszącej się do rzeczywistości ziemskiej i mocno w niej osadzonej. Sumienna i rzetelna praca Komisji Historycznej oraz teologów cenzorów z całą pewnością przyczyniła się do jeszcze lepszego zrozumienia postaci lubońskiego męczennika, a tym samym do przybliżenia prawdy o zbrodni z 27 lutego 1938 r.

LETTERS OF PRIEST STANISŁAW STREICH IN THE LIGHT OF THE BEATIFICATION PROCESS

Keywords: beatification process, theologian censor, historical commission, *Positio*.

Abstract: The aim of this study is to show the importance of priest Stanisław Streich's letter correspondence with his family in his beatification process conducted by the Archdiocese of Poznań. The basic sources in the study of the circumstances of the death of the Luboń martyr included witness statements and originals of official documents, curial correspondence, contemporary press articles collected in the archives, as well as private correspondence, i.e. seventeen letters that the blessed wrote to his immediate family over the years. and one letter that priest Stanisław received it from his father Franciszek Streich in 1930. It provides valuable information about fr. Streich: the characteristic features of his personality, as well as the way of experiencing his vocation at the stage of seminary life, vicarage and mature priesthood. The research process in the article, based on the hermeneutics of personal documents, was conducted using an analytical-synthetic method, which allowed for drawing conclusions and providing answers to the questions posed.

Sections: [Introduction] > 1. Pre-trial evidence > 2. Letters of Fr. Stanisław Streich in the opinion of the theologians censors > 3. Family correspondence of Fr. Stanisław Streich in *Summarium documentorum* – *Positio* > [Ending].

BIBLIOGRAFIA

Archiwum Kurii Metropolitalnej w Poznaniu

Archetypum. Sessio XXXVIII ac Postrema.

Archetypum. Sessio XXXVIII ac Postrema. Decretum conclusionis causae.

- Nominacja Komisji Historycznej w procesie beatyfikacyjnym ks. Stanisława Streicha w składzie: ks. prof. Bernard Kołodziej, ks. dr hab. Paweł Zając OMI, ks. prof. Piotr Neumann OCD, Poznań, 4 marca 2017, N.916/2017.
- Dekret nominacyjny Cenzora Teologa dla ks. dr. Adama Adamskiego COOr, Poznań, 21 września 2017, N.7872/2017.
- Dekret nominacyjny Cenzora Teologa dla ks. dr. hab. Jacka Hadrysia, Poznań, 21 września 2017, N.7873/2017.
- Rota przysięgi Cenzora Teologa, Poznań, 22 września 2017.
- Opinia ks. dr. hab. Jacka Hadrysia na temat tekstów niepublikowanych ks. Stanisława Streicha, Poznań, 7 listopada 2017.
- Opinia ks. dr. Adama Adamskiego COOr na temat tekstów niepublikowanych ks. Stanisława Streicha, Poznań, 23 listopada 2017.
- Archiwum rodzinne w Skokach
- List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 14 października 1920.
- List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 21 października 1920.
- List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 5 grudnia 1920.
- List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 30 stycznia 1921.
- List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 15–16 maja 1921.
- List Franciszka Streicha do swojego syna Stanisława, Bydgoszcz, 24 grudnia 1930.
- List Stanisława Streicha do rodziny, Poznań, 23 stycznia 1931 r.
- List Stanisława Streicha do matki, Władysławy Streich, Luboń, 28 lutego 1937.
- List Stanisława Streicha do matki, Władysławy Streich, Luboń, 12 sierpnia 1937.
- List Stanisława Streicha do matki, Władysławy Streich, Luboń, 11 lutego 1938.
- Jan Paweł II, Konstytucja apostolska *Divinus perfectionis Magister*, 25 I 1983, OsRomPol, 4(1983), nr 3, s. 3–4.
- Congregatio De Causis Sanctorum, *Regolamento della Congregazione per le Cause dei Santi*, Roma 1983.
- Kongregacja do Spraw Kanonizacyjnych, *Normy, które należy zachować przy prowadzeniu dochodzenia przez Biskupów w sprawach kanonizacyjnych – Normae*, 7 II 1983 r., w: *Prawo kanonizacyjne według ustawodawstwa Jana Pawła II*, red. H. Misztal, Lublin – Sandomierz, 1997, s. 465–478.
- Kongregacja do Spraw Kanonizacyjnych, Instrukcja o prowadzeniu dochodzenia diecezjalnego lub eparchialnego w sprawach kanonizacyjnych *Sanctorum Mater*, 17 V 2007, Lublin 2011, wyd. 2.
- Kroczyński P., *Trybunał i osoby występujące w dochodzeniu diecezjalnym: postulator, biskup diecezjalny i jego delegat, promotor sprawiedliwości, notariusz, świadkowie, biegli*, w: *Postępowanie kanonizacyjne*, red. S. Praśkiewicz, Kraków 2008, s. 73–102 (*Świątość kanonizowana*, t. 1).

- Misztal H., *Prawo kanonizacyjne. Instytucje prawa materialnego, zarys historii, procedura*, Lublin 2003.
- Mueller W., *Błogosławiona krew – męczeństwo Sługi Bożego ks. Stanisława Streicha*, Poznań 2017.
- Mueller W., *Sacerdos et Hostia. Ks. Stanisław Streich – Męczennik sprawy Chrystusowej*, Poznań 2021.
- Oder S., *Złożenie akt dochodzenia diecezjalnego w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, weryfikacja jego ważności i opracowanie „Positio”, w: Postępowanie beatyfikacyjne na drodze heroicznego cnót*, red. S. Prażkiewicz, Kraków 2009, s. 89–98 (*Świętość Kanonizowana*, t. 3).
- Pajszczyk R., *Dowód ze świadków w postępowaniu kanonizacyjnym. Studium historyczno-prawne*, Poznań 2006.
- Scąber A., *Postępowanie kanonizacyjne na terenie diecezji*, w: *Postępowanie beatyfikacyjne na drodze heroicznego cnót*, red. S. Prażkiewicz, Kraków 2009, s. 50–63 (*Świętość Kanonizowana*, t. 3).
- Śp. Franciszek Streich z Sodalitji Maryańskiej Panów w Bydgoszczy, „Sodalis Marianus”, 30(1931), z. 7–8, s. 182–183.